

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України
«Про звернення громадян» з метою посилення захисту прав осіб, які мають
особливі заслуги перед Батьківщиною, їхніх родин»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Закон України «Про звернення громадян» встановлює спеціальний порядок розгляду пропозицій (зауважень), заяв (клопотань) і скарг окремих категорій громадян. Зокрема, чинними положеннями статей 14-16 цього Закону передбачено, що пропозиції, заяви (клопотання) та скарги Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці та осіб з інвалідністю внаслідок війни розглядаються першими керівниками відповідних державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій особисто. Водночас, статус осіб, що мають особливі заслуги перед Батьківщиною, мають не лише особи, що мають звання Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, але й інші особи, яким присвоєно звання за визначні внески, зокрема, у захист суверенітету та територіальної цілісності України.

Це, зокрема, особи, нагороджені орденом Героїв Небесної Сотні; особи, яким посмертно присвоєно звання Героя України з врученням ордена «Золота Зірка» за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння Українському народові, виявлені під час Революції Гідності; особи, які брали безпосередню участь у захисті суверенітету та територіальної цілісності України та яким, починаючи з 2014 року, присвоєно звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка»; особи, яких, починаючи з 2014 року, нагороджено орденом Богдана Хмельницького трьох ступенів, орденом «За мужність» трьох ступенів, орденом княгині Ольги трьох ступенів; особи, нагороджені відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг».

На жаль, непоодинокими зараз є випадки, коли такий статус присвоюється особі посмертно. Законопроект спрямований на забезпечення належного та оперативного розгляду звернень не лише самих осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, а й членів сімей таких осіб у випадках посмертного присвоєння відповідного статусу (нагороди, що є підставою його набуття).

2. Мета і завдання законопроекту

Метою законопроекту є посилення гарантій захисту прав та законних інтересів осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, а також членів сімей таких осіб у випадках, коли відповідний статус або підставу його набуття було присвоєно посмертно, шляхом удосконалення спеціального порядку розгляду їхніх звернень.

Для досягнення зазначеної мети законопроект пропонує:

- 1) замінити у статтях 14-16 Закону України «Про звернення громадян» окреме згадування Героїв Радянського Союзу та Героїв Соціалістичної Праці ширшою категорією осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною;
- 2) поширити гарантію особистого розгляду першим керівником (керівником) звернень, скарг та пропозицій на членів сімей таких осіб у випадку, якщо відповідний статус (підставу його набуття) було присвоєно посмертно.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроектом пропонується внести зміни до статей 14, 15 та 16 Закону України «Про звернення громадян». Запропонованими змінами передбачається, що пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) та скарги осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, а також членів сімей таких осіб у випадку, якщо відповідний статус (підставу його набуття) було присвоєно посмертно, розглядаються першими керівниками (керівниками) державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій особисто.

При цьому запропоноване формулювання не передбачає звуження прав осіб, які мають статус Героя Радянського Союзу або Героя Соціалістичної Праці. Зазначені статуси охоплюються категорією осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, тому відповідна гарантія для них продовжує свою чинність.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Правове регулювання у відповідній сфері здійснюється, зокрема, Конституцією України, Законом України «Про звернення громадян», а також іншими нормативно-правовими актами, що визначають правовий статус осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України чи місцевих бюджетів.

Виконання запропонованих положень здійснюватиметься в межах повноважень та ресурсів відповідних державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій.

6. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту сприятиме вдосконаленню правового регулювання у сфері реалізації права на звернення та посиленню гарантій захисту прав і законних інтересів осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, а також членів їхніх сімей у випадках, визначених законопроектом. У соціальному вимірі законопроект сприятиме забезпеченню поваги держави, її органів, інших суб'єктів правовідносин до осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, та членів їхніх сімей, зокрема шляхом забезпечення підвищеної уваги до звернень, у яких порушуються питання реалізації та захисту їхніх прав.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Мокан Василь Іванович
Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000003FD22E00BE47DC00
Дійсний до: 04.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
99д9/1-2026/227008 від 24.09.2026

2350411